

הודעה לעיתונות

פקס' 02-6521340 http://www.cbs.gov.il info@cbs.gov.il

ירושלים, כה' בשבט תשס"ז
13 בפברואר 2007
021/2007

משפחות ומשקי בית בישראל - לקט נתונים לקראת "יום המשפחה" נתוני 2005

Family Day- Families and Households in Israel

לקראת "יום המשפחה" – יום ל' בשבט, שחל השנה ב-18.2, מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נתונים על המשפחות בישראל:

הגדרות:

"משק בית" – מוגדר כקבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון או כאדם הגר לבד.
משק בית משפחתי: משק בית שיש בו לפחות משפחה אחת.
משק בית לא משפחתי: משק בית של נפש אחת (המהווה למעלה מ-90%), ו/או משק בית של אנשים ללא קרבה משפחתית ביניהם.
"משפחה" ("משפחה גרעינית") מוגדרת כתא חברתי ובו שני אנשים או יותר הגרים באותו משק בית, וקשורים זה לזה ביחסי קירבה כבני זוג או כהורים וילדים. סוגי המשפחה העיקריים הן: זוג בלבד, זוג עם ילדים או הורה יחיד עם ילדים.¹
קנהיבטציה: בני זוג החיים יחד אך אינם נשואים.

בשנת 2005:

- 1.65 מיליון משפחות בישראל
- המשפחה הישראלית כוללת בממוצע 3.7 נפשות
- בכמחצית מהמשפחות זוג הורים וילדים עד גיל 17
- כ-93 אלף משפחות הן חד-הוריות עם ילדים עד גיל 17, שהן 6% מכלל המשפחות
- כ-97% מהזוגות בישראל הם זוגות נשואים והיתר (3%), הם זוגות החיים יחד ללא נשואים
- בחמש שנים האחרונות גדל מספר האמהות החד-הוריות הרווקות בכ-40%
- כ-74% ממשקי הבית הם משקי בית עם מועסקים, ואולם במשקי בית בהם יש לפחות נפש אחת בגיל העבודה עולה האחוז ל-86%.
- 94% מבין בני 20 ומעלה המשתייכים למשקי בית בהם גרות משפחות דווחו על שביעות רצון מהקשר עם משפחתם.
- עלייה ריאלית של 2.3% לעומת שנת 2004 בהוצאה של משקי בית על מצרכים ושירותים

¹ סוגי משפחות נוספים שהוגדרו הם: משפחה של אחים הגרים יחד ללא הוריהם, ללא בני זוג וללא ילדים משלהם, וכן משפחה של סב ו/או סבתא ונכדים בלבד ללא הוריהם.

משפחות ומשקי בית²:

בשנת 2005, היו 1968.3 אלף משקי בית, מהם 1605.9 היו משקי בית "משפחתיים"; 368.4 אלף משקי בית "לא משפחתיים" (רובם משקי בית של בודדים - 332.5 אלף). 77% מכלל משקי הבית כללו משפחה אחת בלבד, 3% כללו משפחה אחת ואחרים, 2% כללו שתי משפחות ויותר, עוד 17% ממשקי הבית היו של אנשים הגרים לבד ו- 1.5% היו משקי בית לא משפחתיים אחרים (כגון סטודנטים שגרים יחד ולהם תקציב הוצאות משותף למזון). מספר המשפחות בישראל בשנת 2005 נאמד ב- 1.649 מיליון, מהן 1.346 מיליון משפחות באוכלוסייה היהודית (82%), ו-262 אלף משפחות באוכלוסייה הערבית (16%)³.

הרכב המשפחה:

לוח 1 מציג את הרכב המשפחות בישראל לפי סוג משפחה:

לוח 1: משפחות לפי סוג משפחה, 2005⁽²⁾

משפחות (אלפים)	משפחות (אחוזים)	סוג משפחה
1,648.8	100.0	סה"כ (א)
382.7	23.2	זוגות ללא ילדים
1,050.5	63.7	זוגות עם ילדים
833.4	50.5	מהם: זוגות עם ילדים עד גיל 17
201.4	12.2	משפחות חד הוריות
93.3	5.7	מהם: משפחות חד הוריות עם ילדים עד גיל 17

(א) כולל גם כאחוז אחד של משפחות הכוללות אחים הגרים יחד ללא הוריהם, ללא בני זוג וללא ילדים משלהם, ומשפחות של סב ו/או סבתא ונכדים בלבד, ללא הוריהם.

אחוז המשפחות בהן הורה יחיד עם ילדים עד גיל 17 בישראל (5.7) נמוך מזה שבארה"ב (16%) נורווגיה (10%), קנדה (8%), ואנגליה (8%), ודומה לזה של הולנד (6%).

הרכב המשפחות בישראל שונה בין קבוצות אוכלוסייה שונות: באוכלוסייה הערבית אחוז גבוה יותר (71%) של משפחות שבהן זוג הורים וילדים עד גיל 17, בהשוואה לאוכלוסייה היהודית (47%). באוכלוסייה היהודית אחוז

² מקור הנתונים הינו סקר כוח אדם, 2005. האוכלוסייה לא כוללת מוסדות, קיבוצים, מעונות סטודנטים ובדווים במחוז הדרום, הגרים מחוץ ליישובים.

³ ב- 41 אלף המשפחות הנתרות, ראשי המשפחות הם נוצרים לא-ערבים או אנשים ללא סיווג דת, על פי רוב עולי שנות ה-90 מבריה"מ (לשעבר).

גבוה יותר של משפחות בהן בני זוג בלבד (26%) ומשפחות חד-הוריות (כ-13%), בהשוואה לאוכלוסייה הערבית (כ-10% ו-9% בהתאמה).

שכיחות גבוהה יחסית יותר של **זוגות ללא ילדים** ניתן למצוא ביישובים העירוניים (כ-24% מהמשפחות הן של זוגות ללא ילדים), בהשוואה ליישובים כפריים (כ-17% מהמשפחות). מבין היישובים העירוניים, בערים המונות מעל 100 אלף תושבים, נמצא אחוז הזוגות ללא ילדים הגבוה ביותר-27% לעומת 23% בכלל הארץ. בערים תל אביב-יפו, חיפה, רמת גן ובת ים אחוז הזוגות ללא ילדים מתוך כלל המשפחות גבוה במיוחד- מעל 30%

חלקם היחסי של **זוגות עם ילדים עד גיל 17** עומד על כ-51% מכלל המשפחות בישראל. אולם, שכיחותם היחסית גבוהה יותר ביישובים עירוניים קטנים (65% ביישובים המונים 2,000-9,999 תושבים) וביישובים כפריים (63%), בהשוואה ליישובים העירוניים הגדולים המונים יותר מ-100,000 תושבים (44% בלבד). מבין היישובים המונים יותר מ-100,000 תושבים, בערים תל אביב-יפו, חיפה, רמת גן ובת ים חלקן היחסי של הזוגות עם ילדים עד גיל 17 הוא הנמוך ביותר, בין 34% ל-37% בלבד. האחוז הגבוה ביותר של משפחות כאלה נמצא בערים בני ברק-58% וירושלים-55%.

גודל משפחה

בשנת 2005 המשפחה הישראלית כללה בממוצע 3.7 נפשות. עקב שיעורי פריון נמוכים יותר, המשפחה היהודית קטנה מזו הערבית: 3.5 נפשות בממוצע במשפחה היהודית ו-4.9 נפשות בממוצע במשפחה הערבית. יותר משליש מן המשפחות הערביות מונות 6 נפשות ויותר (36%), פי 4 מאחוז משפחות אלה בקרב האוכלוסייה היהודית (9%).

מבין 14 הערים הגדולות בישראל המונות מעל 100 אלף תושבים, בערים בני ברק וירושלים **ממוצע הנפשות** למשפחה הוא הגדול ביותר- 4.5 ו-4.2 בהתאמה. בירושלים ממוצע הנפשות במשפחה יהודית הנו 3.9 ובמשפחה הערבית 4.8, כמעט נפש אחת יותר בממוצע למשפחה. לעומת זאת בערים תל אביב-יפו, חיפה ובת ים ממוצע הנפשות למשפחה הוא מן הנמוכים ביותר, כ-3 נפשות.

מספר ילדים במשפחה

המספר הממוצע של ילדים עד גיל 17 (למשפחה עם ילדים עד גיל זה) בשנת 2005 עמד על 2.3. במשפחה היהודית המספר נמוך יותר מאשר בקרב האוכלוסייה הערבית (2.2 ו-3.0 בהתאמה). (ר' לוח 2). שכיחותן היחסית של המשפחות הערביות עם ארבעה ילדים ויותר עד גיל 17, גבוה כמעט פי 3 בהשוואה לשיעורן בקרב האוכלוסייה היהודית.

הערים בני ברק וירושלים הנן בעלות **ממוצע ילדים** עד גיל 17 למשפחה הגבוה ביותר. בירושלים ממוצע הילדים עד גיל 17 במשפחות היהודיות נמוך מעט מזה שבמשפחות הערביות. מבין 14 הערים הגדולות בישראל המונות מעל 100 אלף תושבים, בת ים, חיפה, חולון וראשון לציון מתאפיינות בממוצע הילדים עד גיל 17 הנמוך ביותר למשפחה.

לוח 2. : מציג את התפלגות הילדים במשפחות ביישובים המונים מעל 100,000 תושבים ולפי קבוצות אוכלוסייה:

אחוז משפחות עם 4 ילדים ויותר⁽¹⁾

לפי קבוצת אוכלוסייה	
16.0%	סה"כ
11.6%	יהודים
34.0%	ערבים

מספר ממוצע של ילדים עד גיל 17

למשפחה⁽¹⁾

לפי קבוצת אוכלוסייה	
2.34	סה"כ
2.18	יהודים
3.02	ערבים

ביישובים המונים מעל 100,000 תושבים	
3.62	בני ברק
2.94	ירושלים – סה"כ
2.85	יהודים
3.10	ערבים
1.73	בת ים
1.78	חיפה
1.80	חולון
1.82	ראשון לציון
1.87	תל אביב – יפו
1.94	רמת גן

⁽¹⁾ במשפחות עם ילדים עד גיל 17 בלבד

משפחות חד-הוריות⁴ עם ילדים עד גיל 17

בשנת 2005 היו כ- 93 אלף משקי בית של משפחות חד-הוריות (לעומת 99 אלף משפחות חד-הוריות בשנת 2004) עם ילדים עד גיל 17 ובהם 154.8 אלף ילדים. המספר הממוצע של ילדים עד גיל 17 במשפחות חד הוריות הנו 1.7, בהשוואה ל-2.4 במשפחות עם שני הורים. בראש 91% מן המשפחות החד-הוריות עומדת אישה. במעל מחצית (59%) מהמשפחות החד הוריות עם ילדים עד גיל 17 עומד בראש המשפחה הורה גרושה, 13% אלמן/ה, 13% רווק/ה (כמעט כולן נשים יהודיות) והיתר – נשואים אך חיים בנפרד (כ-15%). **בחמש השנים האחרונות גדל מספר האמהות החד-הוריות הרווקות בכ-40%, מ-8.4 אלף בשנת 2000 ל-11.7 אלף בשנת 2005.** חלקן היחסי מכלל המשפחות החד-הוריות עם ילדים עד גיל 17 גדל מ-10% בשנת 2000 ל-12% בשנת 2005.

⁴ משפחות שבהן הורה לא נשוי (רווק, גרוש, אלמן, חי בנפרד) עם ילדיו במשק הבית וללא בן זוג במשק הבית

זוגות לא נשואים - "קוהביטציה"

רוב הזוגות בישראל (96.9%) הם זוגות נשואים. בשנת 2005 היו בישראל כ-45 אלף זוגות של בני זוג החיים יחד אך אינם נשואים זה לזו, 43.2 אלף (96%) מהם זוגות יהודים. שיעור הזוגות שחיים יחד במשק בית ללא נישואים בישראל הוא 3.1% מהזוגות.

הרכב הגילים של הזוגות היהודים החיים בקוהביטציה צעיר יחסית לזה של הזוגות הנשואים. יותר ממחצית (55%) מן הזוגות הלא נשואים האישה היא עד גיל 34, לעומת כ-27% בלבד מן הנשים החיות עם בן זוג בנישואין. הזוגות היהודים הלא נשואים הם לרוב זוגות ללא ילדים (72%). ל-23% (כ-10 אלף) מן הזוגות היהודים הלא נשואים יש ילדים עד גיל 17 לעומת 55% מן הזוגות הנשואים. בקרב הזוגות הנשואים "הצעירים" בהם האישה היא עד גיל 34, ל-81% מהזוגות יש ילדים עד גיל 17, לעומת 16% מהזוגות "הצעירים" החיים בקוהביטציה.

השוואה בין-לאומית:

כ-9% מהזוגות באירופה חיים בקוהביטציה (ממוצע כלל אירופאי). אחוז הזוגות הלא נשואים מכלל הזוגות נמוך בארצות דרום אירופה דוגמת יוון (1%), איטליה (2%) וספרד (3%), וגבוה במדינות מערב וצפון אירופה כגון צרפת (10%), אנגליה (13%), דנמרק (17%), נורווגיה (22%) ו-שוודיה (23%). בארה"ב, 7.4% מסך הזוגות הם זוגות החיים במסגרת קוהביטציה.

משפחות עולים

בכ-340 אלף משפחות בישראל יש לפחות עולה אחד שעלה משנת 1990 ואילך, מהן ב-274 אלף משפחות (81%) העולה הוא מבריה"מ לשעבר.

המשפחות שבהן עולים מבריה"מ (לשעבר) קטנות - גודלן 2.9 נפשות בממוצע, לעומת 3.5 נפשות בממוצע לכלל המשפחות היהודיות. מספר הילדים הממוצע עד גיל 17 במשפחות העולים הוא 1.6, לעומת 2.2 בכלל המשפחות היהודיות עם ילדים.

אחוז המשפחות החד הוריות גבוה יותר בקרב משפחות בהן עולים מבריה"מ לשעבר (20%) מאשר בכלל המשפחות היהודיות (13%), ואחוז המשפחות החד הוריות עם ילדים עד גיל 17 הוא 9% במשפחות בהן עולים מבריה"מ לשעבר לעומת 6% בכלל המשפחות היהודיות.

מועסקים במשקי בית

בשנת 2005 היו בישראל 1.968 מיליון **משקי בית**, כ-74% מהם - 1.450 מיליון - היו משקי בית עם מועסקים. ב-1.639 מיליון משקי בית הייתה לפחות נפש אחת בגיל עבודה (כלומר מגיל 15 ועד גיל זכאות לקצבת זקנה) וב-85.7% ממשקי בית אלו היה מועסק אחד לפחות. ב-329 אלף משקי בית התגוררו רק פנסיונרים, כלומר זכאים לקצבת זקנה מהמוסד לביטוח לאומי (גברים בני 65 ומעלה ונשים בנות 60 ומעלה).

מספר משקי הבית היהודיים הגיע ב-2005 ל-1.659 מיליון. חלה עלייה באחוז משקי הבית עם מועסקים מ - 72.3% ב-2004 ל - 73.6% ב - 2005. ב-1.347 מיליון משקי בית הייתה לפחות נפש אחת בגיל עבודה ו- 87.4% מתוכם היו משקי בית עם מועסקים.

מספר משקי הבית הערביים היה כ - 264 אלף. אחוז משקי הבית עם מועסקים נותר כמעט ללא שינוי 72.1% ב - 249.6 אלף משקי בית הייתה לפחות נפש אחת בגיל עבודה ומתוכם רק כ - 76% היו משקי בית עם מועסקים.

מספר משקי הבית עם יותר משתי נפשות בגיל העבודה אצל **ערבים** גבוה יותר (93%) מאשר אצל **יהודים** (79%). למרות זאת בקרב האוכלוסייה הערבית כ- 66% ממשקי הבית הם עם מועסק אחד בלבד. בקרב משקי בית יהודיים 58% הם משקי בית עם יותר ממועסק אחד.

מועסקים לפי סוג משק בית

במשקי בית "משפחתיים" 80.8% הם משקי בית עם מועסקים, לעומת 42.1% בלבד במשקי בית "לא משפחתיים", וזאת עקב חלקם הגבוה של פנסיונרים בקבוצה זו.

במשקי בית של זוג עם ילדים אחוז משקי הבית עם מועסקים גבוה יותר מאשר במשקי בית ללא ילדים, 89.7% ו- 55.8% בהתאמה. במשקי בית של זוג עם ילדים כאשר גיל הילד הצעיר הוא 18-24, קיים אחוז גבוה של משקי בית עם מועסקים - 92.2%.

משפחות חד-הוריות. 76% מהמשפחות החד-הוריות היו משפחות עם מועסקים. אחוז משקי הבית עם מועסקים עולה ככל שעולה גילו של הילד הצעיר. במשקי בית של משפחות חד-הוריות בהם גיל הילד הצעיר הוא 0-4, 69.2% הם משקי בית עם מועסקים, לעומת זאת כאשר גיל הילד הצעיר הוא 15-17 עולה אחוז משקי הבית עם מועסקים ל- 82.6%.

צפיפות דיור

צפיפות הדיור ממשיכה לרדת ב - 2005, 51.4% גרו בצפיפות של פחות מנפש לחדר. ממוצע חדרים לנפש יורד ככל שעולה מספר הנפשות במשק הבית: אצל יהודים ממוצע חדרים של 2.69 במשקי בית של נפש אחת, לעומת ממוצע של 0.55 במשקי בית של 7 נפשות ויותר. אצל הערבים, ממוצע חדרים של 2.38 במשקי בית של נפש אחת, לעומת ממוצע של 0.46 במשקי בית של 7 נפשות ויותר.

במשקי בית יהודים -ממוצע נפשות לחדר ב - 2005 היה - 0.85 .
במשקי בית ערבים ממוצע נפשות לחדר הגיע ל - 1.40 (מוסלמים- 1.47 , נוצרים- 1.15 , דרוזים -1.21) .

נתונים מתוך "הסקר החברתי" על בני 20 ומעלה – נתוני 2005

שביעות רצון

94% מהמרוואיינים המשתייכים למשקי בית "משפחתיים" דווחו על שביעות רצון מהקשר עם משפחתם, (ענו "מרוצה מאוד" ו"מרוצה"), לעומת 89% מקרב הנדגמים שאינם משתייכים למשקי בית משפחתיים.

83% מהמתגוררים במשקי בית משפחתיים בני 20 ומעלה דיווחו כי הם שבעי רצון מחייהם, ("מרוצה מאוד" ו"מרוצה") לעומת 70% מהגרים במשקי בית לא משפחתיים.

51% מהמרוואיינים במשקי בית "משפחתיים" לא מצליחים לכסות את הוצאותיהם החודשיות (לעומת 42% מהמשתייכים למשקי בית שאינם משפחתיים).

הסקר "הוצאות משק הבית" - נתונים משנת 2005

הוצאות משקי בית

בשנת 2005 ההוצאה הממוצעת של משקי בית בישראל על מצרכים ושירותים: 10,816 ₪ לחודש – עלייה ריאלית של 2.3% לעומת 2004.

הוצאות במשקי בית עם ילדים וללא ילדים

במשקי בית עם ילדים אחוז ההוצאה על סעיף חינוך, תרבות ובידור גבוה יותר מאחוז ההוצאה במשקי בית ללא ילדים (15.3% ו- 11.2% בהתאמה).

הבדלים נוספים בהוצאות של מגוון סוגי משקי בית על פי הרכב מוצגים בלוח מס' 3.

לוח מס' 3 – הוצאה לתצרוכת לפי סוג משק בית

עם ילדים			בלי ילדים	סה"כ	
שלושה ילדים ויותר	עד שני ילדים	סה"כ			
12,972	12,402	12,606	9,221	10,816	הוצאה לתצרוכת בש"ח – סך הכל
100	100.0	100.0	100.0	100.0	הוצאה לתצרוכת – סך הכל
18.5	16.1	17.0	15.5	16.3	מזון
18.9	19.8	19.5	24.8	21.9	דיור
11.0	10.1	10.4	10.4	10.4	אחזקת הדירה ומשק הבית
4.5	3.9	4.1	3.6	3.9	ריהוט וציוד
4.6	4.0	4.3	2.8	3.6	הלבשה והנעלה
4.1	4.2	4.1	6.4	5.1	בריאות
15.4	15.3	15.3	11.2	13.5	חינוך תרבות ובידור
17.8	21.3	20.1	20.7	20.4	תחבורה ותקשורת
5.1	5.2	5.2	4.7	4.9	מוצרים ושרותים אחרים

בעלות על מוצרים בני קיימה בקרב משקי הבית

הבדלים בבעלות על מוצרים לפי סוגי משקי בית בולטים במיוחד בבעלות על מחשב, טלפון סלולרי אחד לפחות ומייבש כביסה. (ר' לוח 4)

לוח מס' 4- בעלות על מוצרים לפי סוג משק בית

עם ילדים			בלי ילדים	סה"כ	
שלושה ילדים ויותר	עד שני ילדים	סה"כ			
81.1	92.5	88.4	94.2	91.5	טלוויזיה
57	71.0	66.0	59.0	62.3	וידאו
36.1	47.2	43.2	28.8	35.6	מכשיר D.V.D
42.5	73.1	62.2	75.0	69.0	מנוי לטלוויזיה בכבלים ובלווין
71.9	79.8	77.0	49.4	62.4	מחשב
44.8	64.6	57.5	41.2	48.9	מנוי לאינטרנט
92.1	95.9	94.5	79.1	86.4	טלפון סלולרי אחד לפחות
50.1	48.5	49.1	24.3	36.0	מייבש כביסה